HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תלה ליה רב לרבי ביני חטי. שלח לו מגרמת שלומיס ותלה שאלה זו ביו השיטים: **הוה יתיב ר' חייא קמיה.** דרכי כשבאת שאלה זו לפניו: **ר"ל.** רבי חייא מתי שיעבדו דקא מיבעי ליה מכבו או משכנו: **דמשמע הכי ומשמע הכי.** שהוא כשיטיב תשובתו יפרש מס שניהס שוים לו או (מס) יש חילוק ביניהן ומהו לומר על שניהס: **אחד זה ואחד זה אין מוציאין.** אחד לפרנסה ואחד למזונות: **עד שמת הבן.** ונפלה הירושה לפני הבנות: **ויפרה.** עישור נכסים ולא תמרי תיטול עישור נכסים תחלה כמו שנטלה זו ואת"כ יחלוקו שלא זו שקדמה ושאת זכתה ושא על השת אין לה עישור נכסים שהרי שניהן שוות בירושה: **גדולה מזו.** שאפילו שיעבדו אחין את הנכסים יפה כח פרנסה לטרוף לקוחות וזו שהנכסים בעין אמרת ויתרה: **נימא ליה מאן אמרה.** שלא נאו שמיע ליה ולא קבלה ומשום הכי לא הדר גמי מהא דשמי בנות וכו': **נעולה לא הוה שמיע ליה.** מעיקרא וכי שמעה קיבלה וכי אומיניה ר' חנינא כבר הוה שמיע ליה וקיבלה ומ"ס לא ס"ל מאן אמרה: **ושאני הכא.** שהרי נשתכרה הרבה שנוטלת מני הירושה: **יורשה הויא.** עישור נכסים שאתה לה בתורת ירושה תקנו לה חכמים שיהו אחים ואחיות מגולגלין ממשעבדי, **ואת אמרת שניה ויתרה.** מפני שלא הספיקה, והלך בשעבוד של אמרים שניה שהרי גדולה מזו לא אמרו שהפיד ועכשיו שהן בפניו תפקיד (שם).

תוספות רי"ד

נדוניית מנכסיו והלכך אע"פ שלא צוה האב על נכסיו מחייבין היתומים לתת להן פרנסה אבל היכא שצוה האב שלא יתפרנסו מנכסיו הכל לפי צוואתו ואין לנו כח לחייב את היתומים: תלא ליה רב לר' ביני חזרי האחים ששיעבדו מהו פי' שלח לו אגרת שלומים וביני חזרי כתב לו האחים ששיעבדו ומכרו נכסי אביהן מהו פי' יכולין הבנות לטרוף פרנסתן מאותן הלקוחות או לא הוה יתיב ר"ח קמיה דר' ואמר מכרו קמבעי' ליה או משכנו עד זמן קצוב ולא מכרום לגמרי א"ל מאי נפקא לך מינה בין מכרו בין משכנו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות פי' האחים שמכרו נכסים אחר מות אביהן מוציאין מן הלקוחות לפרנסת הבנות שמשעה שמת אביהן חוב מוטל עליהן לפרוע פרנסתן ולא כל כמיניהו למכור נכסי אביהן שנשתעבדו להן משעת מיתת אביהן ואין מוציאין למזונות כדתנן אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני ת"ש שאין לה קצבה אבל פרנסת הבת י"ל קצבה ע"ג ודמיא לכל חוב דעלמא וטריך ממשעבדי: איתמר מי שמת והניח ב' בנות ובן וקדמה ראשונה ונטלה ע"ג ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן אר"י שניה ויתרה פי' אבדה חלק פרנסתה כיון שנפלו לה הנכסים בירושה ול"א תטול פרנסתה תחלה כי היכי דשקלה ראשונה והדר תפלוג בהדה אלא כיון שלא הספיקה לגבות פרנסתה עד דנפלו נכסי קמה לירש חצין אבדה פרנסתה א"ל ר"ח גדולה מזו שמוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ואת אמרת שני' ויתרה פי' השתא אפילו מכרו האחין הנכסים דליתנהו קמה אזלא וטרפה מלקוחות

תלה ליה רב לרבי ביני חטי. פירש ר"ח שאלות שלומים ותלה שאלה זו שיטיה: **משום** רווח ביתא. יש להסתפק היכא דליכא עסק גנות לליכא רווח ביתא מהו: **ואישתיק.** מכאן רגיל ר"ת לומר וכך מתחייב לי בדין רגיל היה ר"ת שאם אין לו לדיין לומר כן מה היה מוכיח רב מניומי מדאשתיק אמימר: **מעמלא** דביתי. ות"ת היכי דמי כגון שהכניסה שיצא מן הנכסים פשיטא שטורפת דהא מקרקעי מינהו ומי נשכירות שגבו כבר הני מטלטלי ממש הוו ויש לומר דמיירי שהשכירו הבית לשנה ועמד בו השוכר חלי שנה ות"ע דכבר נתחייב על מה שעמד בבית גובה ולא תשיב מטלטלי דשכירות הוה משתלמת חלא לשוף: **ובשמרא** להוי מאן דלא לימא ליה. ות"ת מע"פ שא"ל יהא לריך הפרה לדאמרינן בחלו הן הגולין (מכות דף יח: ושם) נדוי על תנאי לריך הפרה מנלן מיהודה דכתיב אם לא הביאותיו אליך וגו' אף על פי שקיים התנאי היו עלמותיו מגולגלין בתרון וי"ל דה"מ בדבר שהמשולה מסופק בשעת הנדוי אם יתקיים התנאי כי התם דמהריה וגנבי דבידי שמים לא היה יכול לשומרו והוי כאילו אין תנאי כלל אבל הכא שבידו לקיים התנאי אין לריך הפרה. ר"ת: תמר היה רב יימר לרב אשי אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא רווח ביתא הכי נמי דלא יהבינן לה עישור נכסים אמר ליה אנא רווח ביתא מהני נכסי קאמינא אמר אמימר בת יורשת הויא אמר ליה רב אשי לאמימר אילו בעי לסלוקה בזוזי הכי נמי דלא מצי לסלוקה אמר ליה אין אי בעי לסלוקה בחדא ארעא הכי נמי דלא מצי מסלק לה אמר ליה אין רב אשי אמר בת בעלת חוב הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר רב מניומי בריה דרב ניחומי הוה קאימנא קמיה דאמימר ואתאי האי איתתא לקמיה דהות קא בעיא עישור נכסים וחזיתיה לדעתיה [ד]דאי בעי לסלוקה בזוזי הוי מסלק לה דשמעי מאחי דהוו קאמרי לה אילו הוה לן זוזי סליקנא בזוזי ואישתיק ולא אמר להו ולא מידי והשתא דאמרת בעלת חוב הויא דאבא או דאחי למאי נפקא מינה למיגבא לבינונית שלא בשבועה וזיבורית בשבועה מאי תא שמע דרבינא אגביה לברתיה דרב אשי ממר בריה דרב אשי [ה]בינונית ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דרב אשי זבורית בשבועה [ו]שלח ליה רב נחמיה בריה דרב יוסף לרבה בר רב הונא זוטא מנהרדעא כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסים אפילו מאיצטרובלא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא [ז]הוה מגבינן אפילו מעמלא דביתי שלח ליה רב ענן לרב הונא הונא חברין שלם כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסי הוה יתיב רב ששת קמיה אמר ליה זיל אימא ליה ובשמתא יהא מאן דלא אמר ליה ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא ברישא אזל רב ששת לקמיה דרב ענן אמר ליה מר רבה ורב הונא רביה דרבה ושמותי שמית מאן דלא אמר ליה ואי לאו דשמית לא הוה קאמינא ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא ברישא אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא א"ל חזי מר היכי שלח לי רב הונא ענן ענן ועוד מרזיחא דשלח לי [ח][לא ידענא] מאי ניהו א"ל אימא לי איזי לומר להגבותה ממקרקעי או לפילו ממטלטלי ועוד שלח לחרת הסיבי: **מאן יפיב כי מרזיחא ברישא.** מי מיקב בבית לבלם הבת פרנסתה מת ר' סמא ובאה עכשיו לגבות ממר בר"א ומברי' דר"ס בריה דר"א ואגביה רבינא ממר בר רב אשי חצי העישור מבינונית ושלא בשבועה דבע"ח דידיה הות ולא דאבוה ומברי' דר"ס חצי העישור מזיבורית ובשבועה דלא אגבה ר"ס דהוה

מעמלא דביתי. מי בשכירות שיצא מן הנכסים פשיטא שטורפת דהא מקרקעי מינהו ומי בשכירות שגבו כבר הני מטלטלי ממש הוו ויש לומר דמיירי שהשכירו הבית לשנה ועמד בו השוכר חלי שנה ות"ע דכבר נתחייב על מה שעמד בבית גובה ולא תשיב מטלטלי דשכירות הוה משתלמת חלא לשוף: **ובשמרא** להוי מאן דלא לימא ליה. ות"ת מע"פ שא"ל יהא לריך הפרה לדאמרינן בחלו הן הגולין (מכות דף יח: ושם) נדוי על תנאי לריך הפרה מנלן מיהודה דכתיב אם לא הביאותיו אליך וגו' אף על פי שקיים התנאי היו עלמותיו מגולגלין בתרון וי"ל דה"מ בדבר שהמשולה מסופק בשעת הנדוי אם יתקיים התנאי כי התם דמהריה וגנבי דבידי שמים לא היה יכול לשומרו והוי כאילו אין תנאי כלל אבל הכא שבידו לקיים התנאי אין לריך הפרה. ר"ת:

מוסף רש"י

ונטלה עישור נכסים. זה משפט הנתון בשעת גבוות או שפוקין ליטול עישור נכסים בהשתא פרנסת נדוניתן, לנד מה שניטלו מזונות עד סופה שעה (גיטין נא.). **ולא הספיקה שניה לגבות.** פרנסה, שלא ניפת, עד שמת הבן. ונפלה כל הירושה לפני שתיהן (שם). **שניה ויתרה.** מיכלה עישור נכסים שלה ולא תמרינן מינגי עישור נכסים כריפת והשתר יתלקו כשוה, דעשעת דתקיע עישור נכסים כדי שתהא לבנות פרנסת שיפוקין והא ליכא טפי (שם). **אמר ר' חנינא.** וכי מפני שקדמה זו מיכלה זו, גדולה מזו אמרו. שאפילו מכר הסח את הנכסים, מוציאין. מיד הלקוחות העישור לפרנסה ומ"ש שאין מוציאין למזונות ממשעבדי, **ואת אמרת שניה ויתרה.** מפני שלא הספיקה, והלך בשעבוד של תמרים שיש גדולה מזו לא תמרו שתפסיד ועכשיו שהן בפניו תפקיד (שם).

תוספות רי"ד (המשך)

והשתא דאיתנהו קמה אמרת ויתרה וקס"ד דשעמא דר"י הוי דכיון שנכנסו הנכסים בירושה דין הירוש כדין הלוקח דמי וכמו שאינה גובה מן הלקוחות כך אינה גובה מן הירושין ואם מתו הבנים אין הבנות גובות מירושיהן ועכשיו שהן בעצמן יורשות את אחיהן אין זו גובה על זו ומ"ש א"ל גדולה מזו אמרו שאף מן הלקוחות הוא גובה וכ"ש מן הירושין ואהדר ליה ר"י ש"ה דאיכא ריוח ביתי' פי' שהגיע בידה ריוח מן הנכסים האלה לירש חצים וטעמא דפרנסה הוא כדאמר שאנו אומדים דעתו של אב שאינו רוצה שתתבזה בתו והשתא דאית לה חילוקא בנכסיו אין רצונו שתטול פרנסתה שהרי יש לה ואינה מתבזה אבל לעולם גובה מן הלקוחות בין מירושי האחים אם מתו: א"ל רב יימר לר"א אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא ריוח ביתא ה"נ דלא יהבינן לה ע"נ א"ל ריוח ביתא מהני נכסי קאמינא. ופסקי רבואתא הל' כר"י משום דר"א מתרץ למילתי' ובירושלמי פסק הלכה כר"ח: אמר אמימר בת יורשת הויא פי' ע"נ שתקנו לה חכמים בתורת ירושה תקנו לה א"ל ר"א אילו בעי לסלוקי בזוזי ה"נ דלא מצי לסלוקה [א"ל אין אי בעין] בחדא ארעא [ה"נ דלא מצי מסלק] א"ל אין ור"א אמר בת ב"ח הויא ואף אמימר הדר ביה למימר כר' אשי דבעלת חוב היא ומצי לסלוקי בין בזוזי בין בחדא ארעא וכך הל'. ובעינן והשתא דאמר בע"ח הויא דאבא או דאחי פי' האיך השילו חכמים חוב זה על היתומים כאילו לפרוע חוב אביהם או לפרוע חובם למ"מ לבינונית ושלא בשבועה וזיבורית ובשבועה פי' אא"ב בע"ח דאבא לא גביא אלא מזיבורית ובשבועה דלא אתפשא צררי כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים ואי בע"ח דאחי היא גביא מנייהו בינונית ושלא בשבועה כדין בע"ח דידהו ת"ש דרבינא אגביה לברתיה דר"א ב) ממר בר"א זיבורית ובשבועה ש"מ בע"ח דאחי היא פי'

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ב מהל' מישות הלכה ז סמג לאוין פא עוש"ע אה"ע סימן קיג סעיף ה: לח ב עוש"ע אה"ע סי' קיב סעיף ז: **לט** ג מיי' שם הלכה ט ופמג שם עוש"ע שם סי' קיב סעיף ג: **מ** ד מיי' שם הל' ו עוד ש"ע שם סעיף ב: **מא** ה מיי' שם עוד ש"ע שם סעיף ג: **מב** ו מיי' שם הלכה ה עוד ש"ע שם סעיף ב:

ב) גיטין נא., ג) ב"ב סו:, ג) [רש"ל], ד) [ממרי. יעב"ן],

ה) 5"ל ממר בריה דר"ח ניעות ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דר"ח זיבורית בשבועה וכו'.